

Aký je skutočný stav americkej nezamestnanosti?

Údaje o nezamestnanosti sú veľmi citlivo vnímané po celom svete. Obzvlášť veľká pozornosť je venovaná vývoju o situácii na trhu práce v USA. Každý mesiac je v USA zverejnená štatistika o vývoji nezamestnanosti v rámci niekoľkých rôznych prieskumov. Vplyvom odlišnej metodiky však dochádza k nejasnostiam o skutočnom počte nezamestnaných, ktoré môžu viesť k neočakávanému vývoju a tým pádom výrazne zakolísať povedomím širokej verejnosti.

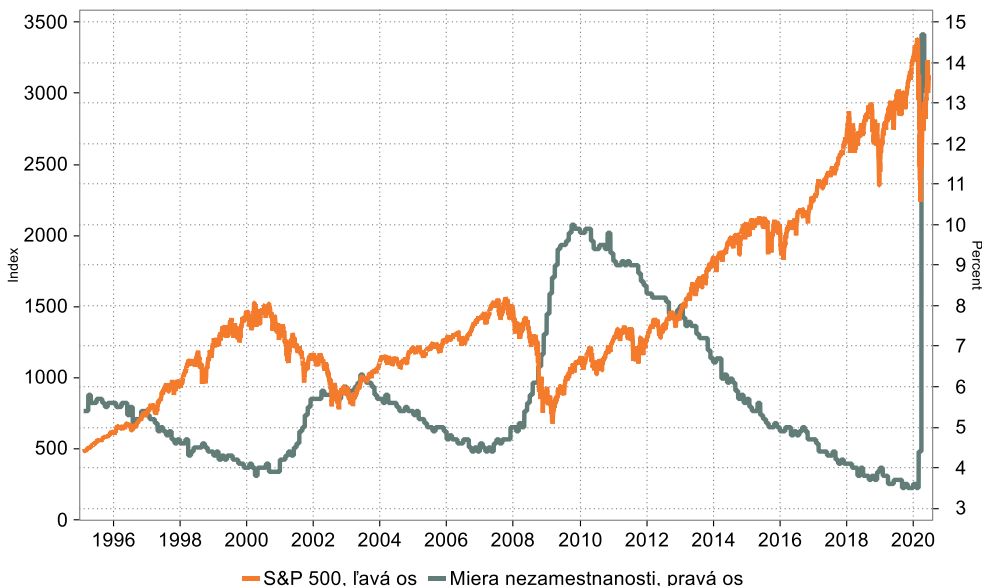
Správa o zamestnanosti je silne vnímaná, keď vypovedá o približnom vývoji celej ekonomiky. Počet vytvorených pracovných miest môže znamenať, že sa hospodárstvo zlepšuje, prehrieva alebo spomaľuje. Bohužiaľ, čísla často dostávajú významné revízie dlho po ich pôvodnom zverejnení a zhrnutie stavu zamestnanosti tým pádom môže byť nepresné. Väčšina odhadov však vychádza z predpokladu, že tieto podmienky stále existujú a mali by pokračovať aj naďalej. Výsledkom toho môže dôjsť k situácii, keď sa napríklad počet voľných pracovných miest dostane hlboko pod očakávanú úroveň alebo že sa ich vytvorí dvakrát toľko než sa očakávalo.

Najznámejším, vysoko sledovaným je report o zamestna-

nosti alebo pracovných miestach vydávaný americkým úradom práce (Bureau of Labor Statistics, BLS). Report je založený na súčasnom zisťovaní počtu obyvateľov v domácnostiach (Household survey) a na súčasnom zisťovaní zamestnanosti (Establishment survey)

podľa štatistík zamestnávateľov. Household survey vypracúva Úrad pre sčítanie ľudu (U.S. Census Bureau) a zahŕňa približne 60 tisíc domácností ako súčasť svojho prieskumu o počte obyvateľov (Current Population Survey, CPS). Prieskum sa uskutočňuje od nedele do sobo-

Vzťah americkej nezamestnanosti a akciového indexu S&P 500

V tomto čísle:

Maloobchod v USA si polepšil

Rusi znížili hlavnú úrokovú sadzbu

EÚ navyšuje rozpočet o 750 mld. eur

Cestovný ruch v EÚ je oslabený

Eurozóna má problém s exportom

Inflácia v SR sa dostáva do normálu no nezamestnanosť stúpa

PSA a FCA majú problémy s fúziou

ty počas týždňa, ktorý zahŕňa 12. deň v danom mesiaci. Okrem zisťovania zamestnaneckého stavu jednotlivcov v každej dopytovanej domácnosti, ktorých klasifikuje ako zamestnaných, nezamestnaných alebo neevidovaných pracovnú silu, zbiera údaje pre sčítanie ľudu. Teda o ich demografických profiloch vrátane rasy, pôvodu, veku, pohlaví a pod. Vykonáva sa prostredníctvom osobných a telefonických rozhovorov. Medzi zamestnaných sa evidujú aj osoby na neplatenej dovolenke a nezarátavajú sa osoby mladšie ako 16 rokov.

Establishment survey je vykonávaný ako súčasť prieskumu (Current Employment Statistics, CES), výsledkom ktorého je Non-Farm Payroll Report. Prieskum zahŕňa záznamy o mzdách asi 144 tisíc podnikov mimo poľnohospodárstva a vládnych agentúr. Okrem počtu zamestnaných v sledovaných podnikoch, BLS zbiera údaje aj o počte odpracovaných hodín, mzdách a odvetviach, v ktorých sú jednotlivci zamestnaní. Za zamestnaných sa v rámci tohto prieskumu považujú všetci tí, ktorým bola počas referenčného obdobia vyplatená aspoň určitá časť mzdy. V štatistike tak nie sú zarátané samostatne činné osoby, pričom zamestnanci s viacerými zamestnaniami sa v nej môžu obja-

viť duplicitne. Referenčným obdobím je výplatné obdobie, teda čas za ktorý sú zamestnanci vyplácaní. Referenčné obdobie pri zisťovaní stavu zamestnancov sa tak môže líšiť. Približne tretina zamestnancov v USA dostáva výplatu týždenne, viac ako 40 percent dvakrát do týždňa, zhruba 20 percent dvakrát do mesiaca, zvyšok mesačne.

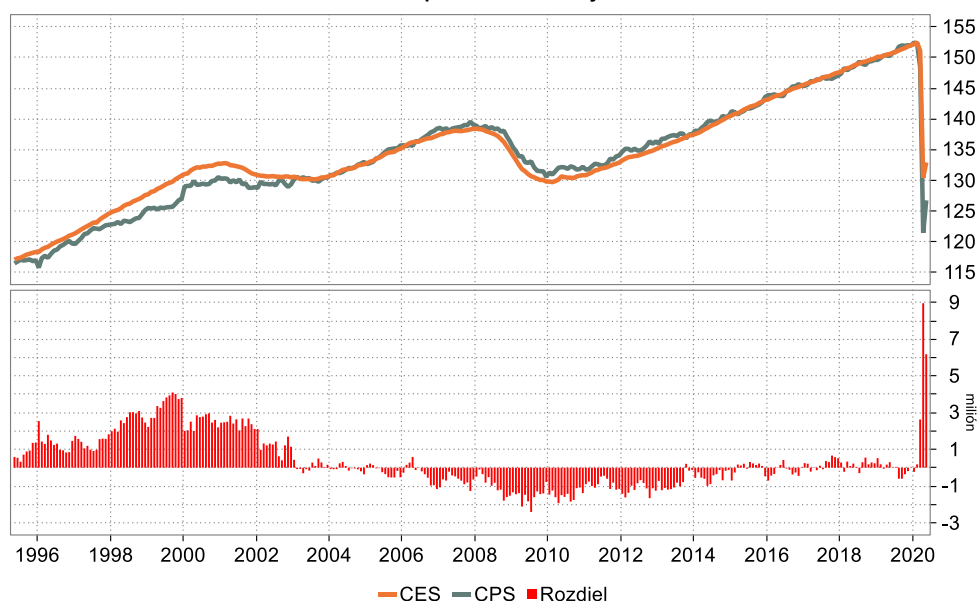
Vypovedacia schopnosť daných prieskumov sa môže líšiť a to najmä v období ekonomických cyklov. Kým v čase stabilného ekonomického vývoja sú ich výsledky podobné, v začiatkových fázach expanzie alebo recesie sa navzájom vzdávajú. Počas recesií, keď dochádza k zhoršeniu podmienok na trhu práce je to najmä CES, ktorý poukazuje na stratu pracovných miest. Zatiaľ čo CPS poukazuje na zlepšenie v čase keď prepustení zamestnanci prechádzajú na čiastočné úväzky. Tento scenár sa otáča, keď dôjde k ekonomickému oživeniu. Podniky podporujú ich prijímanie do zamestnania. Čiastočné pracovné úväzky sú nahrádzané trvalým pracovným pomerom, čo sa pretaví do prírastkov pracovných miest v CES a klesajúcej úrovni zamestnanosti v CPS. Údaje z oboch prieskumov sa navzájom dopĺňajú tým, že každý poskytuje iný druh informácií, ktoré sa v tom druhom nenachádzajú.

Napríklad demografické charakteristiky sa získavajú iba z prieskumu CPS, zatiaľ čo podrobné priemyselné klasifikácie sú oveľa spoľahlivejšie odvodené z prieskumu CES.

Iný pohľad na americký pracovný trh poskytuje správa o zamestnanosti od súkromnej spoločnosti ADP. Údaje o zamestnanosti v nepoľnohospodárskom súkromnom sektore, zahŕňajú približne 460 tisíc spoločností, ktoré zamestnávajú viac ako 26 miliónov pracovníkov vo všetkých súkromných priemyselných odvetviach. ADP report vychádza mesačne na základe skutočných údajov o vyplatených mzdách, pričom metodika sa naďalej vylepšuje aby sa čo najviac zosúladiť s odhadmi zamestnanosti Úradu práce USA (BLS). Výpočet je podobný prieskumu CES, napriek tomu v ňom existujú niektoré odlišnosti. Jedným z rozdielov je, že ADP zahŕňa každého aktívneho zamestnanca v spoločnosti, zatiaľ čo CES sleduje zamestnancov iba vtedy, ak im je počas príslušného mesiaca vyplatená mzda.

Odhady zamestnanosti v správe BLS uverejnenej Úradom práce vždy v prvý piatok v mesiaci, sú jedným z najdôležitejších ukazovateľov vývoja americkej ekonomiky. Z tohto dôvodu získava značnú pozornosť ako prvotný barometer hospodárskeho zdravia. Report BLS je dôsledne vnímaný investormi a neočakávané výsledky dokážu výrazne rozhýbať americké ako aj svetové finančné trhy. Vzhľadom na mzdovú databázu ADP, ktorá zahŕňa približne jednu pätinu miezd všetkých súkromných spoločností v USA, je možné odhadnúť zmenu zamestnanosti ešte pred vydaním správy o zamestnanosti BLS. Z tohto dôvodu je report ADP vydávaný dva dni pred zverejnením správy BLS.

BLS - počet zamestnaných

MACROBOND

Prekvapujúcu správu pri-niesol report BLS zverejnený americkým úradom práce, podľa ktorého miera nezamestnanosti v USA v máji poklesla na 13,3 percenta z aprílovej hodnoty 14,7 percent. Analytici predpokladali, že kvôli pandémie spôsobenej šírením koronavírusu sa miera nezamestnanosti priblíži v máji až ku 20 percentám. Podľa správy z amerického úradu práce počas mája však pribudlo až 2,5 mil. pracovných miest. Prieskum spoločnosti ADP v tomto období predpovedal po-

kles počtu pracovných miest o 3 mil. Rozdiel medzi týmito dvoma prieskumami je spôsobený dvoma faktormi. Tým prvým je chybná klasifikácia reportu BLS. Úrad práce pripustil, že pracovníci uskutočňujúci prieskum domácností chybné započítali asi 4,9 milióna ľudí ako zamestnaných, hoci boli nezamestnaní. V rámci reportu boli za zamestnaných považovaní aj tí, ktorí v skutočnosti nepracovali iba poberali príspevky v rámci podpory počas pandémie Covid-19. Išlo o dočasne prepustených zamestnancov z dôvodu zatvorenia podniku. Úrad práce sa touto chybou netají a ospravedlňuje to tým, že neopravuje výsledky svojho prieskumu zo strachu pred objavením sa politickej manipulácie. Ministerstvo práce uznalo, k týmto chybám dochádza počas posledných dvoch mesiacov ale nevykonával potrebné úpravy. Veľkou otázkou je, či sa to urobilo úmyselne alebo či išlo iba o

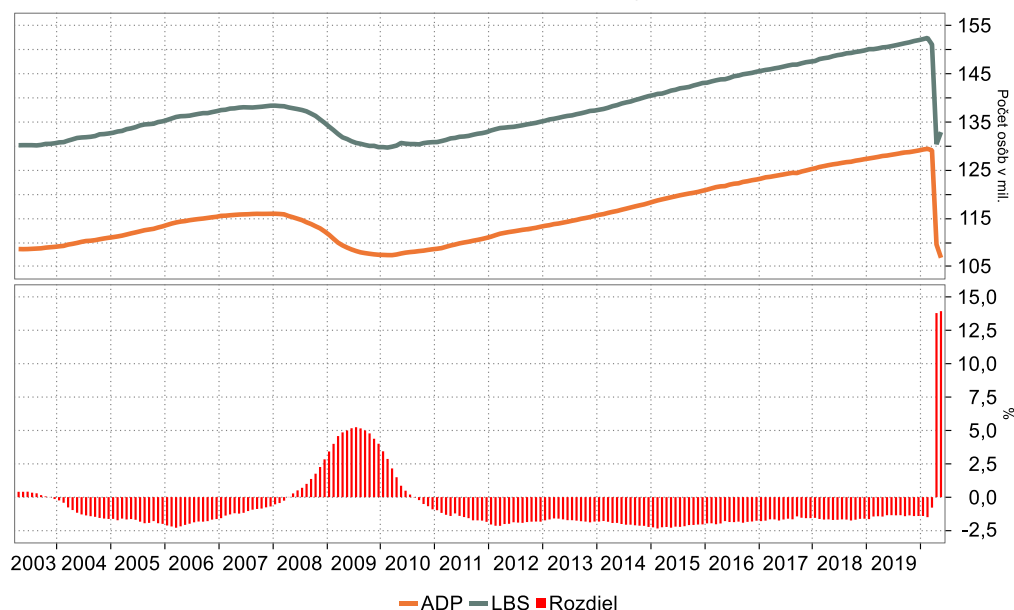
vládný omyl. Ďalším faktorom spomaľujúci rast nezamestnanosti je tiež fakt, že z evidencie nezamestnaných vypadlo veľa takých, ktorí si prestali hľadať prácu. Zohľadnením týchto faktorov by došlo k nárastu priemernej mieru májovej nezamestnanosti z 13,3 na 19,3 percent.

Kurióznou a pochybnou časťou zisťovania údajov o zamestnanosti sa zaoberá na prieskumoch domácností. Tieto údaje sú však do veľkej miery založené iba na predpokladoch a odhadoch. Vyčíslenie nezamestnanosti v USA nie je jednoduché. Pracovnú silu v krajine tvorí viac ako 162 miliónov Američanov v 7 mil. prevádzkach. Ďalšie pochybnosti v reporte BLS o počte nezamestnaných osôb vyvoláva využitie modelu „narodenia a úmrtia“. Je zrejmé, že v období pandémie Covid-19 dochádzalo skôr k zánikom ako zakladaním nových spoločností. Použitie modelu, ktorý nie je aktualizovaný,

môže ovplyvniť výsledné hodnoty aj v tomto smere.

USA čakajú novembrové prezidentské voľby. V čase uverejnenia reportu májového BLS reportu bolo možné vidieť, ako prezident Donald Trump rýchlo usporiadal tlačovú konferenciu a chválil sa veľkým nárastom akciového trhu. Ekonomika, trh práce a akciový trh sú jeho vrcholnými úspechmi. Vláda robí všetko preto aby zabránila prepadu americkej ekonomiky. Jeden z balíkov stimulov v hodnote viac ako 500 mld. dolárov (Paycheck Protection Program) napríklad poskytol spoločnostiam odpustiteľné pôžičky, ak si udržia zamestnancov po stanovenú dobu. Preto existuje dôvod domnievať sa, že veľká časť týchto zamestnancov môže byť prepustená okamžite po splnení časového limitu. (ju)

Porovnanie počtu zamestnaných

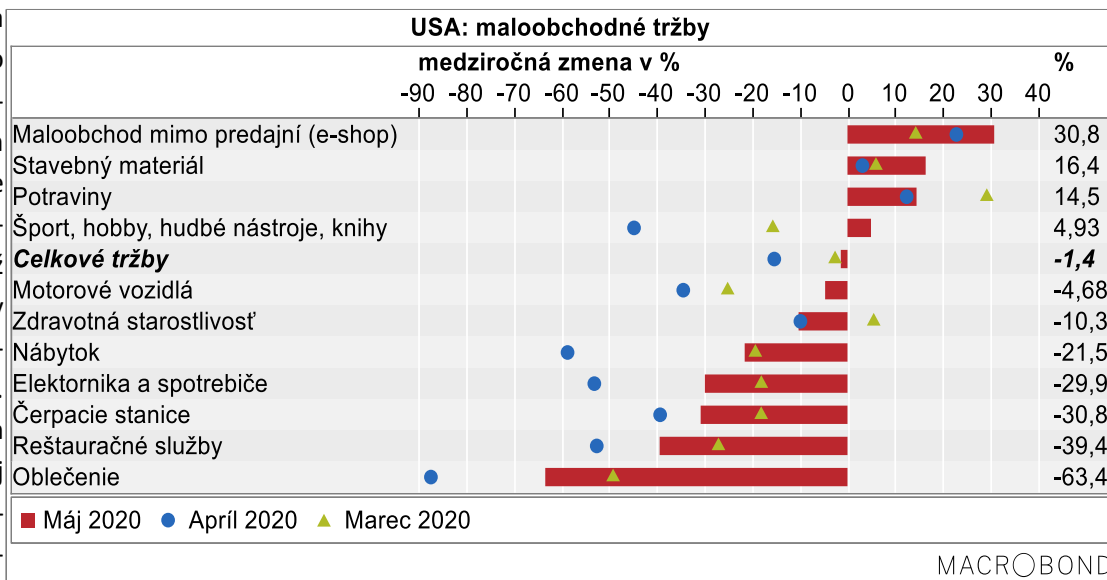
MACROBOND

Pozitívny vývoj spotreby v USA?

Maloobchod v USA pocítil náznak zlepšenia po tom čo sa jeho tržby medzi mesačne zvýšili o 16,8 %. Pri medziročnom porovnaní sa však stále nedostali na úroveň z minulého roka k čomu im chýbalo 1,4 %. Po aprílových výrazných prepadoch boli tie májové na medziročnej báze už miernejšie, čo by mohlo byť predzvesťou zotavenia. Svoju rolu v tom však zohrávajú aj podporné programy zo strany ame-

rickej vlády. FED zároveň pokračuje v kvantitatívnom uvoľňovaní v rámci ktorého skupuje okrem štátnych dlhopisov aj tie korporátne. Naďalej rastú tržby v oblasti

potravín, ale výraznejšie sa začalo daríť aj stavebnému materiálu a voľnočasovému vybaveniu. (jv)

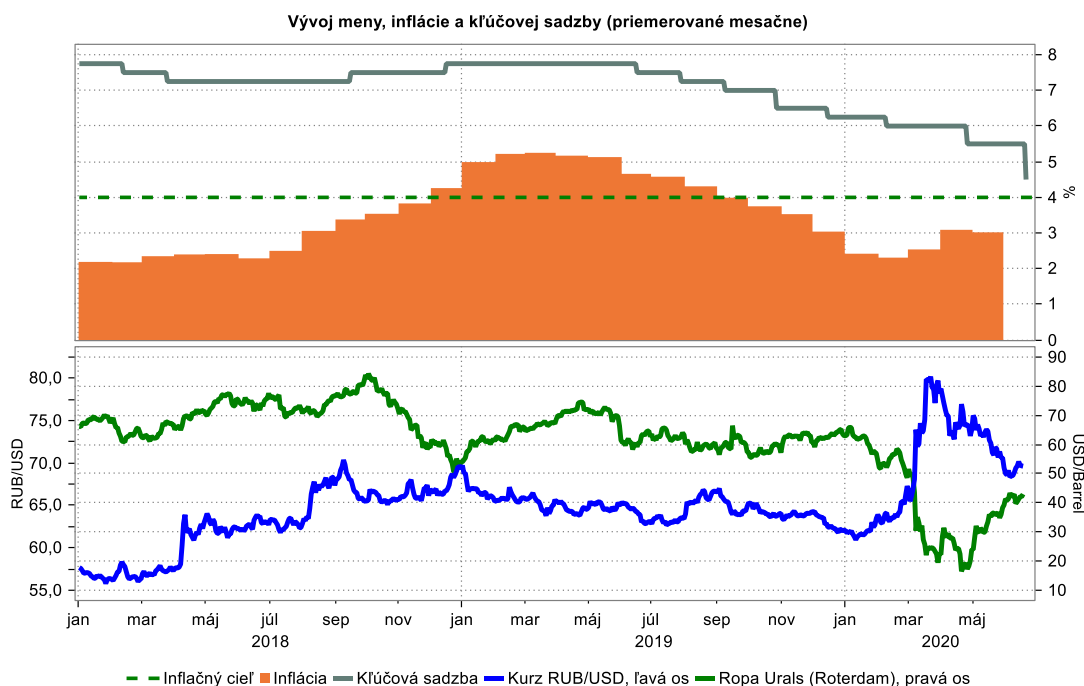

Rusko znížilo hlavnú úrokovú sadzbu

Ruská centrálna banka pristúpila k tretiemu a zároveň najvýraznejšiemu zníženiu hlavnej úrokovej sadzby v tomto roku. Od pondelka (22.6.) platí nová, o jeden percentuálny bod znížená sadzba: 4,5 %. Inflácia v Rusku mala zatiaľ počas

pandémie skôr rastúcu tendenciu, no stále nedosiahla ku svojmu cieľu 4 %. Väčším problémom pre ruskú ekonomiku však bolo zníženie cien ropy na svetových trhoch, čo tlačilo na oslabenie ruskej (ropnej) meny - rubľ. Ruská centrálna banka sa tak

snaží podporiť likviditu, možnosťou získania lacnejších peňazí a podporiť export (najmä ropy) depreciaiou domácej meny. (jv)

Navýšenie Európskeho rozpočtu o 750 miliárd EUR

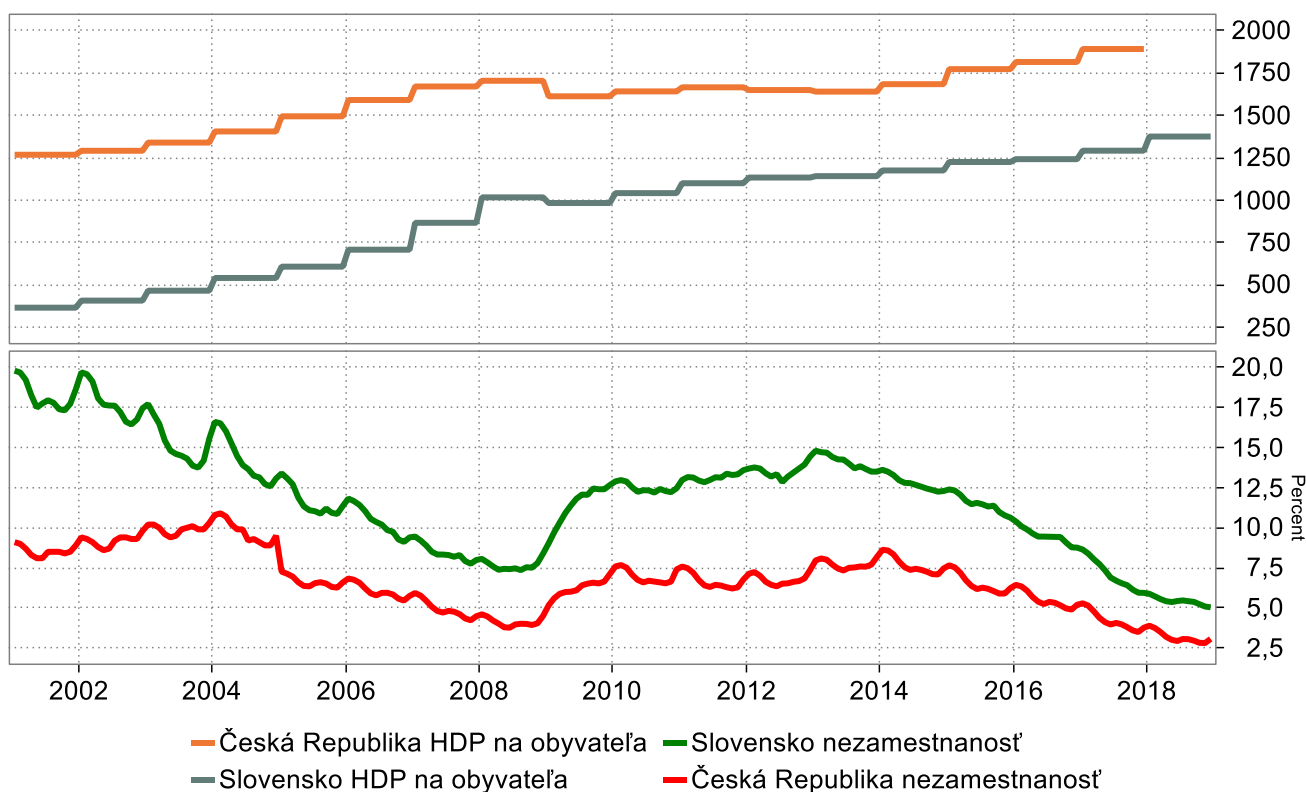
“EU pre ďalšie generácie” (EU next generation) je program vytvorený Európskou úniou na podporu štátov, ktoré boli zasiahnuté pandemiou. Jeho objem je 750 miliárd a tak celkový rozpočet EU na roky 2021-2027 sa navýši na 1,85 biliónov. Európska komisia získa všetky tieto prostriedky v dôsledku silného úverového ratingu na finančných trhoch a bude ich splácať v rokoch 2028-2058. Tento balík peňazí bude rozdelený do troch pilierov. V prvom a najobjemnejšom (určený na reformy a vládne investície) bude rozdelených 310 miliárd vo forme grantov a 250 miliárd vo forme možných pôžičiek. 55 miliárd na program súdržnosti (pomoc štátom zasiahnutých krízou podľa výšky nezamestnanosti mladých), 40 miliárd do fondu na spravodlivú transformáciu (prechod ku klimatickej neutralite) a 15 miliárd do fondu na

podporu poľnohospodárstva. Na podporu súkromných investícií Európska komisia pripravila nástroj na podporu solventnosti vo výške 31 miliárd (na podporu firiem, ktoré by za iných okolností fungovali efektívne). V programe InvestEU je vyčlenených 15 miliárd (program zameraný na investície, inovácie a tvorenie prac. miest). V poslednom pilieri Európska komisia myslela taktiež aj na budúce možné zdravotné krízy a tak vytvorila program EU4Health vo výške 9,4 miliardy na posilnenie bezpečnosti. V tomto balíku sa nachádza aj humanitárna pomoc vo výške 16,5 miliardy (vonkajšia pomoc mimo EU) a 94,4 miliardy na program Horizont Európa (oblasť zdravia a digitálnej transformácie).

Z EU sa však ozývajú aj negatívne hlasy v dôsledku spôsobu akým sa

rozdeľuje prvý pilier v objeme 560 miliárd na granty a pôžičky. Primárnymi kľúčmi na rozdeľovanie sú : výška HDP na obyvateľa, nezamestnanosť za posledných 5 rokov a počet obyvateľov. Slovensku tieto podmienky vyhovujú, keďže podľa predbežných prepočtov by sme do rozpočtu mali vložiť 5 miliárd a vybrať 10 mld. eur. No pre zvyšných partnerov z V4 to až tak výhodné nie je. Česká Republika bude mať vyššie záruky ako prijaté platby to znamená, že jej čistá pozícia je záporná. (mm)

HDP na obyvateľa a nezamestnanosť

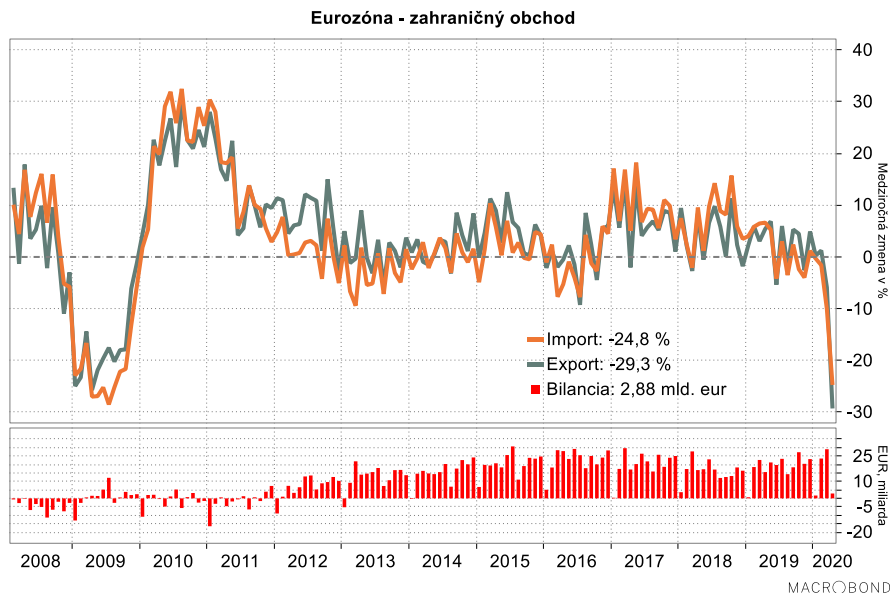

MACROBOND

Eurozóna vyviezla výrazne menej tovarov

Zahraničný obchod Eurozóny mal v apríli problémy. Do krajín mimo menovej únie sa vyviezlo hodnotovo celkom o 29,3 % menej tovarov ako v rovnakom období minulého roka. Znížený dopyt vykázali všetci najväčší obchodní partneri. Do Ázie sa vyviezlo o 10,62 mld. eur menej (-23,2 %), do USA o 9,03 mld. eur menej (-30,58 %) ale aj napr. do Spojeného kráľovstva o 7,4 mld. eur menej (-36,7 %). Zníženie dopytu v zahraničí súvisí priamo s vývojom aktuálnej ekonomickej situácie v daných krajinách. Spotreba bola rovnako slabšia aj na našej strane, keď krajiny eurozóny vykázali takmer 25 %-tný pokles dopytu po

„zahraničných“ tovaroch. Hoci sa Eurozóna ako celku podarilo udržať aktívnu obchodnú bilanciu, jej hodnota dosiahla len 2,88 mld. eur, čo je oproti takmer 29 mld. eur za minulý mesiac, alebo 15,49 mld. eur v minulom roku, výrazný pokles. (jv)

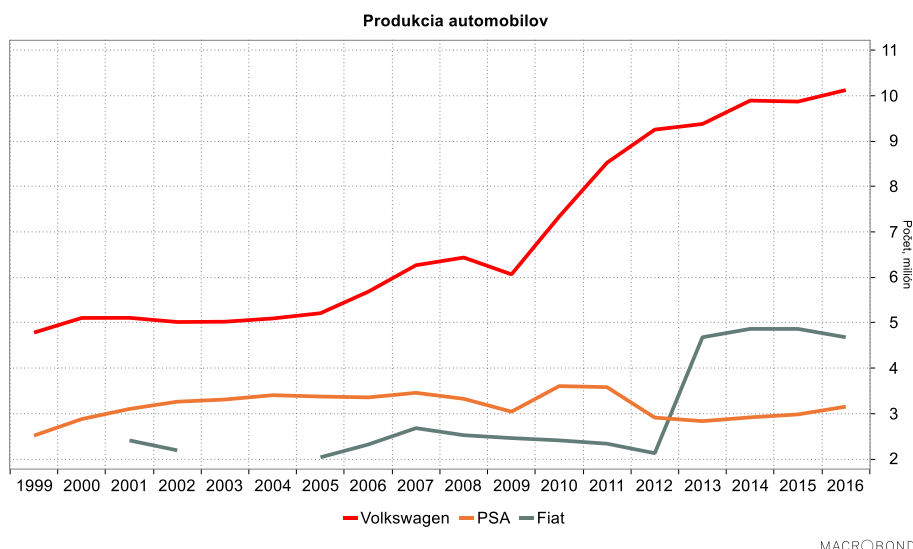

Problémy s fúziou PSA a FCA

30.10.2019 správna rada PSA schválila fúziu so spoločnosťou Fiat Chrysler Automobiles (FCA). Po zjednotení týchto dvoch veľkých hráčov na automobilovom trhu by sa stali 4. najväčším výrobcou automobilov na svete s ročným odbytom 8,7 milióna áut čo je približne 10% celosvetovej produkcie. Motiváciou tejto fúzie je zníženie nákladov z rozsahu a spoločné zamera-

nie na technológie a elektrifikáciu automobilov. 17. júna Európska komisia začala hĺbkovo prešetrovať túto fúziu lebo sa objavili pochybnosti, že ak sa tieto dve spoločnosti spoja za súčasných podmienok, tak na trhu s malými úžitkovými vozidlami do 3,5 ton (dodávkami) bude vážne poškodené konkurenčné prostredie. Kontrolovali by až tretinovú časť celého trhu s malými úžitkovými

mi vozidlami v EU čo by bol viac ako dvojnásobok ich najväčšieho konkurenta v Európskej únii Renault a Ford. Táto situácia sa priamo týka Slovenska, keďže sme medzi krajinami kde PSA a FCA majú dominantné postavenie na trhu s dodávkami už pred fúziou a navzájom si konkurujú. To sa však všetko zmení ako náhle sa tieto dve automobilky spoja a tak sa významným spôsobom obmedzí konkurencia na trhu. Na Slovensku sa to môže prejavovať do zvýšenia cien dodávok vplyvom monopolného postavenia týchto automobiliek na trhu, čo môže mať dopady na malé a stredné podniky, ktoré dlhodobo využívajú na prepravu malých tovarov práve malé úžitkové vozidlá. V súčasnosti sa ale nedarí nájsť zhodu medzi automobilkami a EK. Verdikt Európskej komisie sa dozvieme najneskôr do 22. Októbra 2020. (mm)

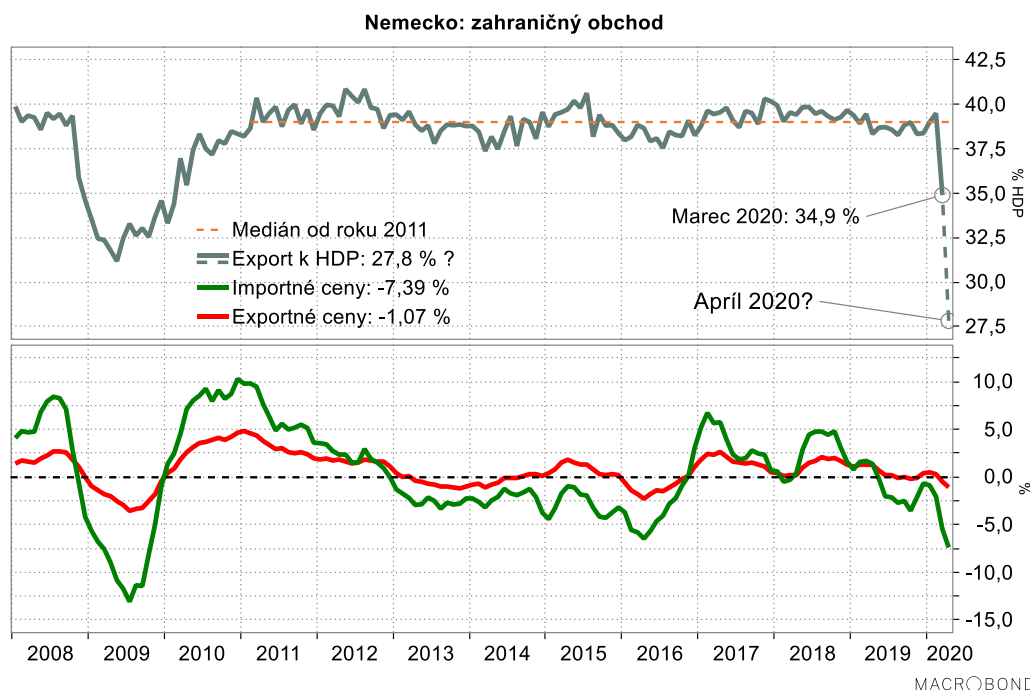

Exportná aktivita Nemecka oslabla

Aktuálna situácia pri oslabenom dopyte na domácich aj zahraničných trhoch sa prejavuje aj v zmene cien tovarov v zahraničnej výmene. Nemecku tak zlacnel dovážaný tovar medziročne v priemere o 7,39 %. Znížený zahraničný odbyt si však vyžiadal úpravu cien aj pri exporte tovarov z Nemecka. Tu však išlo v apríli len o 1,07 %-tné zníženie cien. Nemecko však zároveň v apríli zaznamenalo výrazný pokles v exporte a to až o 31,08 % na 75 mld. eur. Keby sme ráтали s 5 % medziročným prepadom HDP v druhom kvartáli, celkový export

za apríl by predstavoval približne len 27,8 % HDP. Ide tak o výrazný pokles, nakoľko medián tohto pomeru od roku 2011 dosahuje hodnotu 39 % HDP. Rovnako sa v apríli

prepadla aj bilancia bežného účtu platobnej bilancie, ktorá dosiahla úroveň 2,82 % HDP. (jv)

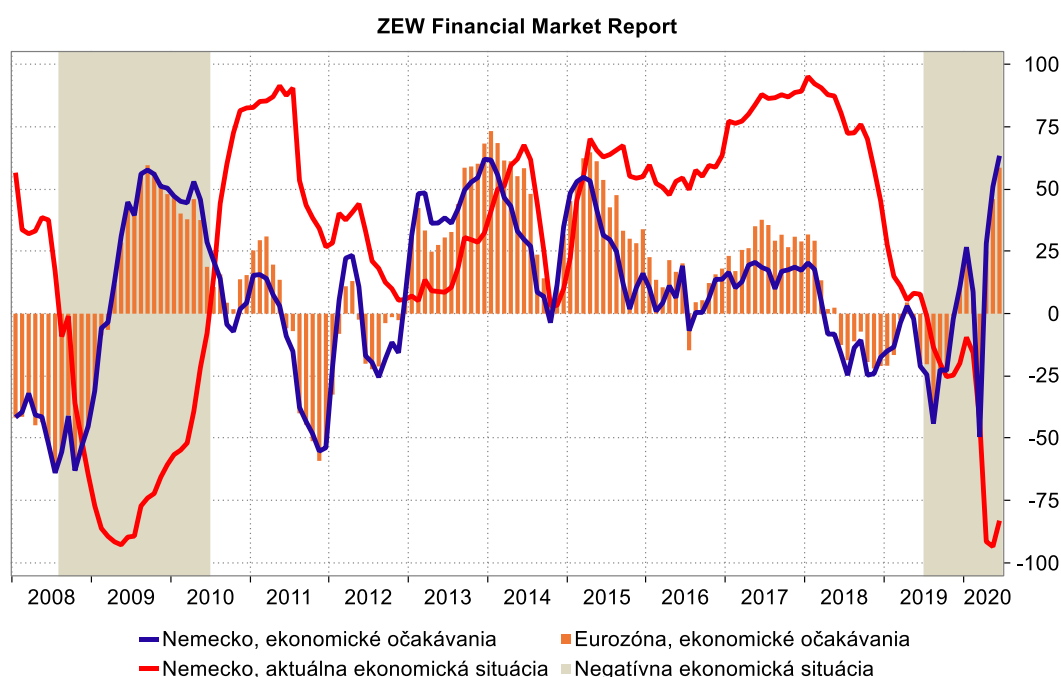
ZEW je optimistický smerom do budúcnosti

Expert z oblasti bankovníctva, poisťovníctva a financií v Nemecku vnímajú aj po miernom zlepšení aktuálnu situáciu veľmi negatívne. Index

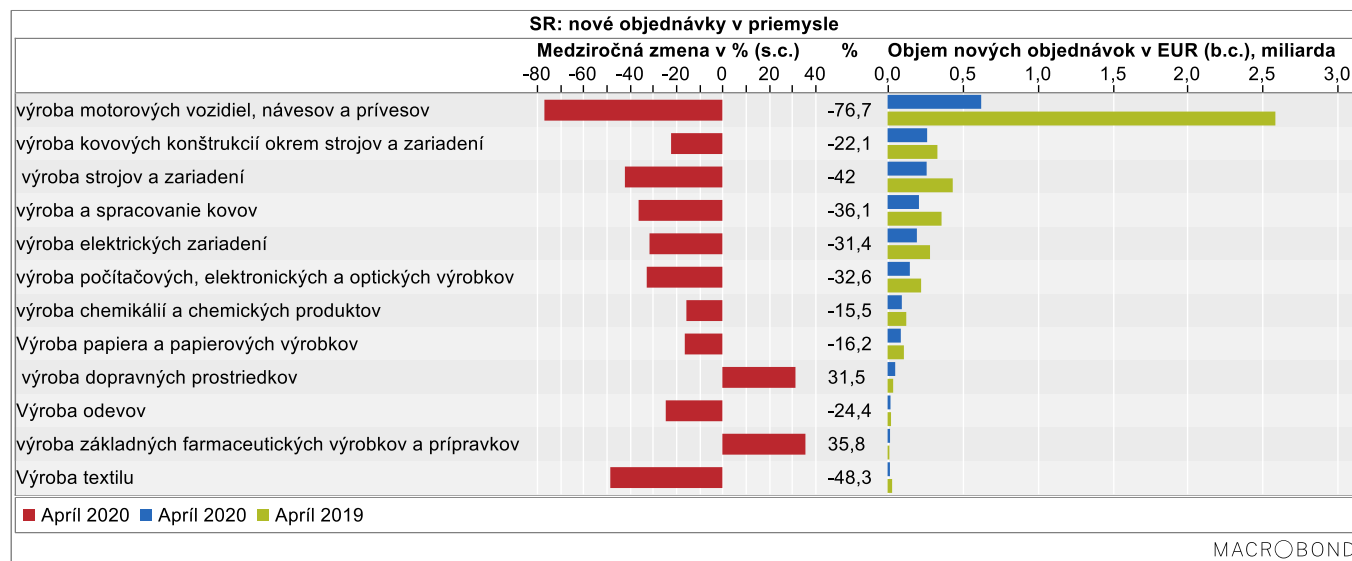
merajúci tento stav bol v máji stále hlboko v mínuse a to na úrovni 83,1 bodov, nakoľko stále viac ako 80 % respondentov vníma aktuálnu eko-

nomickú situáciu zle. Za posledný mesiac došlo zníženiu počtu týchto hodnotení, nakoľko vláda zaviedla nové programy na podporu spotre-

by a ekonomiky. Podpora ekonomiky sa prejavila skôr na zvýšení optimizmu ohľadom budúceho vývoja. Tu sa index zvýšil na 63,4 bodu a to aj napriek očakávaniu, že Nemecká ekonomika sa bude z aktuálnej situácie zotavovať dlhšiu dobu než nasledujúci polrok. (jv)

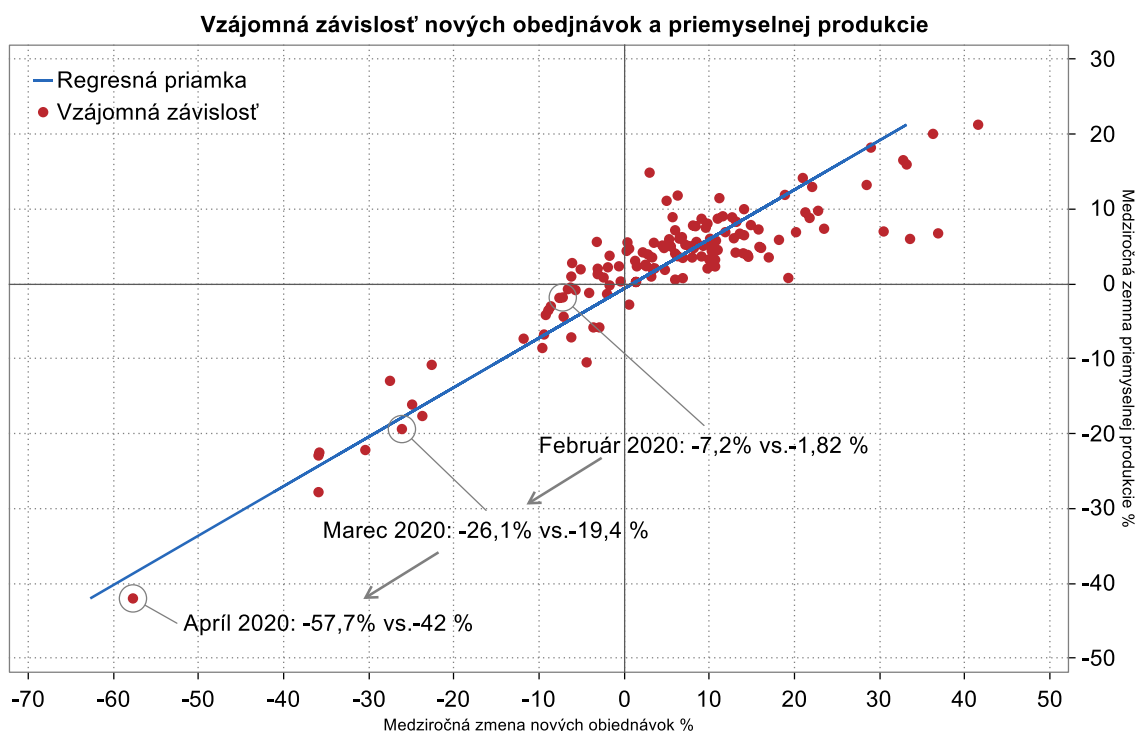
Slovenskému priemyslu chýbajú nové objednávky

Slovenský priemysel ťažké časy ešte len čakajú. Kvôli proexportnej orientácii slovenskej ekonomiky tvorí determinujúci faktor v priemysle práve zahraničie a jeho spotreba. V súčasnej situácii sme však svedkami nielen zníženej domácej spotreby, ale aj tej zahraničnej na čo poukazuje aj výrazný pokles celkového exportu. Produkcia v priemysle klesla v apríli medziročne viac ako o 40 %. O tom, že by to mohlo byť v ďalších mesiacoch ešte horšie napovedajú čísla o nových objednávkach v priemysle za apríl. Štatistika poukázala na 57,7 %-tný medziročný úbytok objednávok (v stálych cenách), čo predstavuje výpadok 2,57 mld. eur. Z toho prišli len automobilky o kontrakty v hodnote až

1,96 mld. eur v porovnaní s úrovňou z minulého roka. Takýto pokles v objednávkach je predzvesťou ďalšieho poklesu priemyselnej produkcie. Je tak pravdepodobné, že ak by aktuálny trend pretrvával mohol by priemysel prísť približne o 6 mld. objednávok v druhom kvartáli tohto roka, čo by sa výrazne prejavilo aj na celkovom HDP počítanom produkčnou metódou. Vychádzame pritom z relatívne silnej vzájomnej závislos-

ti týchto dvoch ukazovateľov (korelácia na úrovni 0,89). Nasledujúci vývoj priemyselnej produkcie ako aj HDP bude v značnej miere závisieť od toho v akej miere sa zotaví domáca spotreba ale hlavne aj tá zahraničná, čo sa prejaví na miere nášho exportu. Zmena čistého exportu následne priamo ovplyvní aj vývoj nášho HDP. (jv)

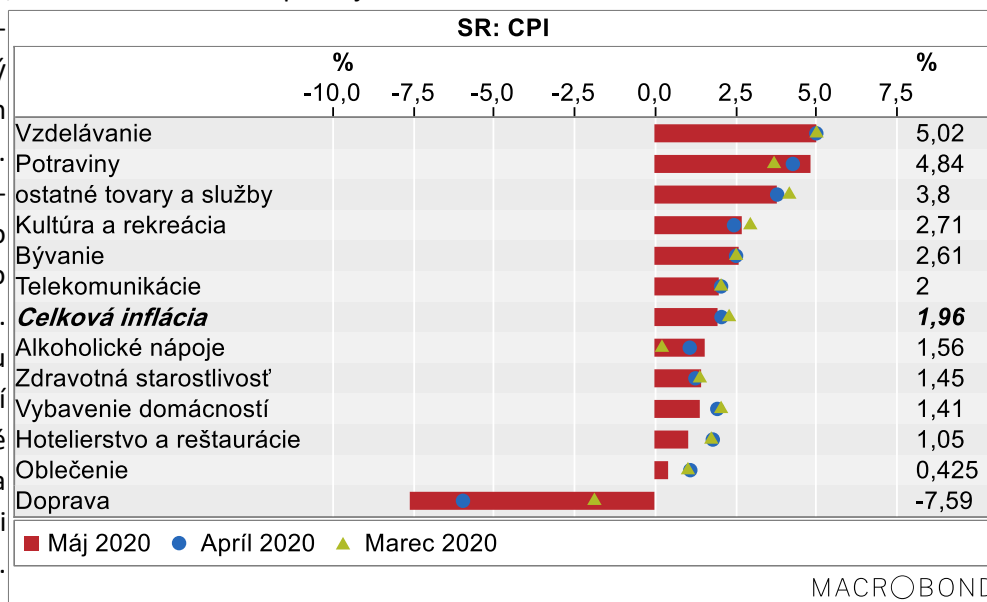
MACROBOND

Inflácia sa v SR dostala do normálu

Miera rastu inflácie sa na Slovensku opätovne mierne spomalila. V máji vzrástla cenová hladina v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 1,96 %. Najvyšší rast si aj naďalej udržiava segment potravín, ktorý má zároveň v spotrebnom koši významné zastúpenie. Aktuálna pandémia sa prejavila zníženým dopytom po cestovaní čo výrazne tlačilo nadol ceny v tejto oblasti. Kým SR sa dostáva infláciou do normálu (po spomalení z 3 %), ostatné, najmä veľké európske ekonomiky zápasia s väčšími spomaleniami s reálnou hrozbou deflácie.

Pretrvávajúci rozdiel v raste cien medzi veľkými ekonomikami (a našimi obchodnými partnermi) však môže mať dopad aj na konkuren-

cieschopnosť našich tovarov zahraniční, ak by tento jav pretrvával. (jv)

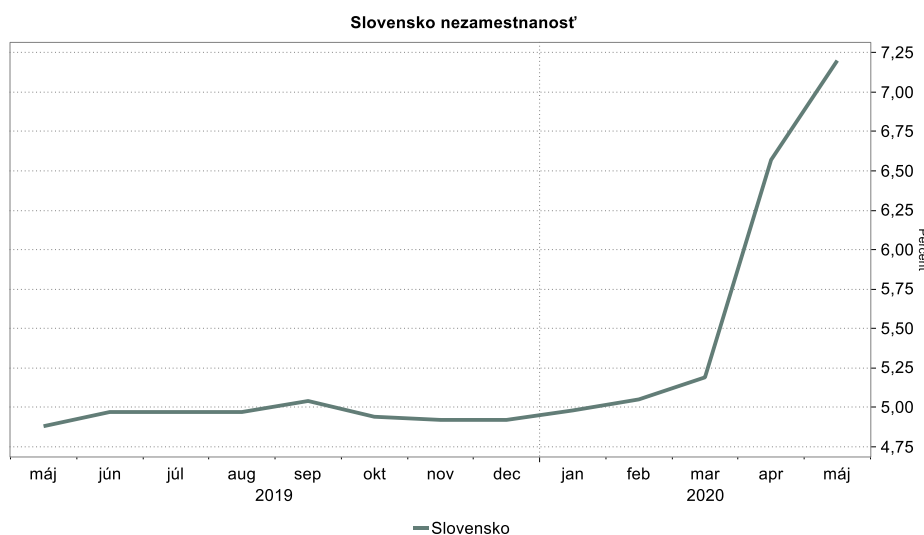

Nezamestnanosť za Máj stúpila na 7,2%

Slovensko je malá a veľmi otvorená ekonomika a preto je odkázaná na zahraničný dopyt. Ten sa však s príchodom pandémie prudko prepadol. Automobilový priemysel, ktorý je u nás hlavným motorom ekonomiky, zaznamenal pokles počtu predaných vozidiel v Apríli až o 76,3 %. Podiel automobilového odvetvia na celkovom priemysle na Slovensku je 49,5 percenta a podiel

na exporte 46,6 percenta. Automobilový priemysel u nás priamo zamestnáva viac ako 177-tisíc ľudí a celkovo generuje až 275-tisíc pracovných miest, ktoré sú v súčasnosti ohrozené vplyvom zníženého dopytu po autách. Čísla počas mesiaca Máj sa dostali na úroveň 7,2 % nezamestnaných čo predstavuje nárast o 0,63 % z aprílových 6,57 %. Je to nižší ná-

rast ako v predošlom mesiaci kedy nezamestnanosť na Slovensku stúpila o 1,38 %. Najväčší nárast bol nameraný v Banskobystrickom kraji kde sa nezamestnanosť zvýšila o 0,85 % na 9,56 %. Naďalej ostáva najvyšší počet nezamestnaných podľa okresov v Rimavskej Sobote kde je každý piaty človek bez práce. 33 % ľudí z celkového počtu nezamestnaných je bez práce do troch mesiacov kde veľká väčšina týchto ľudí prišlo o prácu v dôsledku pandémie. 28,6 % nezamestnaných sú takzvaní dlhodobí nezamestnaní čiže ľudia, ktorí nemajú prácu dlhšie ako 1 rok a z toho 11,1 % sú ľudia, ktorí sú bez práce dlhšie ako 4 roky. Stabilizácii nezamestnanosti pomáha opätovné otváranie ekonomiky ako u nás tak aj v členských štátoch EU a už fungujúce vládne programy na udržanie zamestnanosti. (mm)

Cestovný ruch Európskej Únie a koronavírus

Európa je jedným z popredných centier a srdcom cestovného ruchu pre mnohých turistov. Veľa krajín je priamo závislých od turizmu, a tak im neočakávaný príchod koronavírusu prinesie veľké problémy. V tomto sektore hrozí, že o prácu príde po celom svete desiatky miliónov ľudí. V Európskej únii 27 miliónov ľudí pracuje priamo alebo nepriamo pre turistický ruch. Podiel cestovného ruchu na HDP EÚ je dokonca až 10%. Viac ako 85 % Európanov trávi letnú dovolenku v EÚ. Situácia povedie k 60 % zníženiu medzinárodného cestovného ruchu, čo predstavuje 840 – 1000 miliárd EUR straty. 60 % – 90 % pokles rezervácií v porovnaní s podobným obdobím v predchádzajúcich rokoch. Na cestovnom ruchu sú najviac závislé tieto krajiny: Chorvátsko (25 %), Cyprus (22 %), Grécko (21 %), Portugalsko (19 %), Rakúsko, Estónsko, Španielsko (15 %), Taliansko (13 %), Slovinsko, Bulharsko

(12 %), Malta (11 %), Francúzsko (10 %), Nemecko (9 %). Na týchto štatistikách môžeme vidieť ako veľmi podstatný je cestovný ruch pre európske krajiny. Všetky tieto štatistické údaje nám taktiež ukazujú, že opatrenia, ktoré jednotlivé štáty museli zaviesť ako napríklad uzavretie hraníc, letísk, obmedzenia počtu ľudí na verejných podujatiach, reštauráciách a podobne prinútili turistov obmedziť svoj pohyb medzi štátmi, a tak prudko oslabili toto odvetvie priemyslu ako je zrejme aj z grafu.

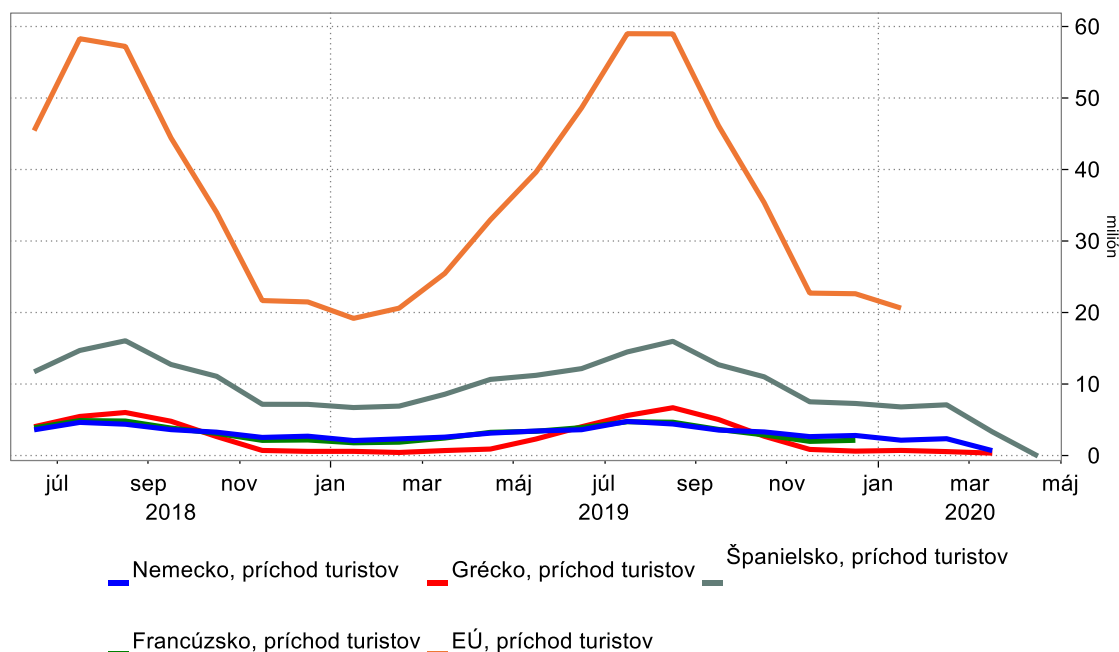
To ako tento problém vyriešiť je veľmi dôležitá otázka, ktorou sa zaoberá nejedna európska inštitúcia. EÚ navrhuje sériu usmerňovacích dokumentov, ktoré majú zabezpečiť postupné a koordinované obnovenie služieb, zariadení prepravy a cestovného ruchu hneď, ako to umožní zdravotná situácia, pričom sa budú dodržiavať prísne podmienky na ochranu zdravia a bezpečnosti cestujúcich a pracov-

níkov v oblasti cestovného ruchu v celej Európe.

EÚ taktiež už prijala viaceré opatrenia pre firmy pôsobiace v cestovnom ruchu a ich zamestnancov. Ide napríklad o podporu likvidity, daňové úľavy a zmiernenie pravidiel štátnej pomoci, ako aj dočasné pozastavenie pravidiel EÚ týkajúcich sa letiskových prevádzkových intervalov, aby sa predišlo letom naprázdno. Zároveň je veľmi dôležité aby sa nastavila väčšia flexibilita pri výmene termínov pobytov, čo umožní ubytovacím zariadeniam získať naspäť aspoň časť z ich strateného zisku počas nariadeného zatvárania prevádzok.

Prostredníctvom mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany umožnila repatriáciu desiatok tisícov európskych občanov uviaznutých v zahraničí. Tieto cielené pomoci sú však pomocou aktuálnou avšak stále vieme, že pandémie nie je na ústupe a tak nevieme s určitosťou povedať, čo nastane v rámci ces-

Cestovný ruch EÚ

MACROBOND

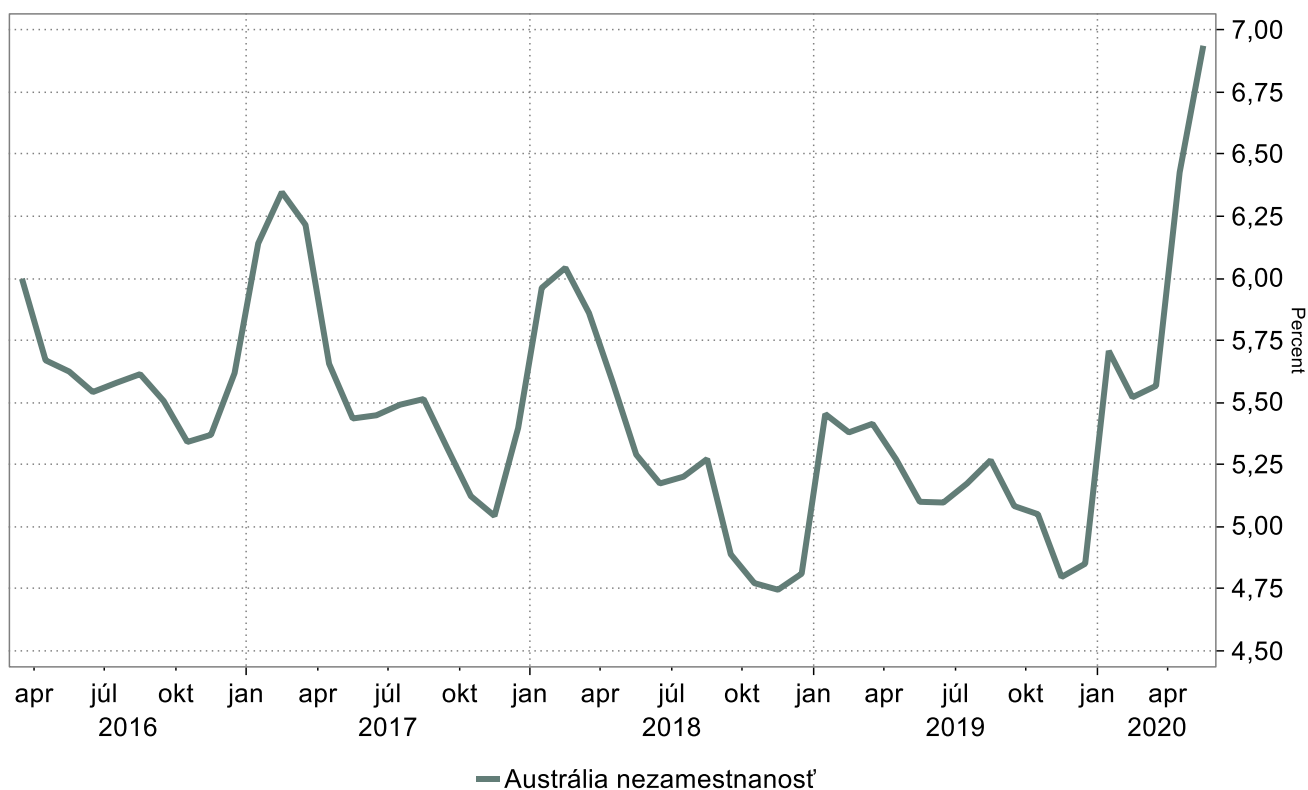
Austrália a jej vysoká nezamestnanosť

Austrália zažíva už niekoľko mesiacov po sebe neočakávané zvyšovanie miery nezamestnanosti. Očakávané hodnoty v marci boli 5,2% a v podobnom trende sa pohyboval aj mesiac apríl kedy sa však ešte miera nezamestnanosti navýšila na 6,4%, čo predstavuje približne 594 300 pracovných miest. Analytici odhadovali už následné upokojenie a skonsolidovanie avšak hodnoty z mesiaca máj sa opäť ešte viac zvýšili oproti predchádzajúcim mesiacom a to do výšky približne 7% čo sa považuje za 19-ročné austrálske maximum. O pracovné miesto teda v máji prišlo ďalších 227 700 ľudí čo sa výrazne líši od predpokladu, ktorý sa pohyboval vo výške 125 000 pracovných miest. Obavy investorov, opatrenia a obmedzenia spojené so súčasnou koronakrízou spô-

sobili zamestnávateľom veľké problémy. Svojim zamestnancom po celej krajine znižujú pracovnú dobu, mnoho z nich taktiež znižuje počty miest na plný a aj na čiastočný úväzok. Najviac nezamestnanosťou zasiahnutými sektormi sú najmä ubytovacie služby a stravovacie služby, kde prišlo k zníženiu zamestnancov až o 30%, za nimi nasledujú umelecké, rekreačné a iné služby. Úrad práce sa vyjadril, že pokiaľ by vláda neprispievala na rôzne vládne programy, ktoré majú pomáhať zamestnávateľom so mzdami je možné, že by sa nezamestnanosť vyšplhala až do výšky 11%, kde by mohla ostať až do roku 2021. Austrálska vláda v súčasnosti pokračuje vo vypracúvaní rôznych podporných balíkov pre priemysel, zábavu a cestovný ruch. Je dôležité

aby sa sústredili na vytváranie nových pracovných miest a nie na verejný dlh, ktorý je v súčasnosti vo výške 45,1% HDP. Vláda má taktiež vytvoriť pracovné miesta prostredníctvom reformy vzdelávania zručností, investícií do infraštruktúry. Preto je veľmi dôležité ako sa s týmito otázkami popasuje Austrália a v akom stave nechá svoje financie, pretože napríklad práve otázka spomínaného verejného dlhu môže budúcim generáciám ešte spôsobiť nejednu nepríjemnosť. Pandémia koronavírusu samozrejme nezasiahla len Austráliu a s problémom nezamestnanosti sa stretáva takmer každá krajina na svete. V nasledujúcich mesiacoch či rokoch uvidíme ako sa s tým štáty dokážu vysporiadať. (pd')

Austrália miera nezamestnanosti

MACROBOND

Znižovanie rozpočtov ministerstiev

Už v období minulej vlády sa na Slovensku vo veľkom diskutovalo o tom ako čo najviac znížiť rozpočet na prevádzku jednotlivých ministerstiev. Nový koronavírus však ešte viac skomplikoval finančnú situáciu a štátu budú v budúcnosti chýbať miliardy eur v štátnom rozpočte. Program stability, ktorý sa každoročne predkladá Európskej komisii a Rade Európskej Únie je požiadavkou Paktu stability a rastu, ktorého zadaným hlavným cieľom je prezentovať vývoj fiškálnej pozície, predpokladaný vývoj ekonomiky a popis opatrení rozpočtovej politiky na dosiahnutie stanovených cieľov v strednodobom horizonte. Program stability prezentuje rozpočtovú stratégiu, ktorá by mala predchádzať tvorbe nadmerného deficitu a viesť k dosiahnutiu fiškálnej pozície, ktorá vytvorí podmienky pre dosiahnutie dlhodobej udržateľnosti verejných financií. Aj vzhľadom na splnenie nášho schváleného Programu stability na roky 2020-2023 sa vláda na čele s Igorom Matovičom rozhodla pre výrazné obmedzenie výdavkov ministerstiev až o 10%. Po rokovaní vlády to už potvrdili aj viacerí ministri, ktorí s týmito obmedzeniami súhlasia. Rovnako s konsolidačným balíkom súh-

lasí aj minister hospodárstva Richard Sulík a zároveň dodal, že obmedzovanie nákladov nebude znamenať len prepúšťanie zamestnancov ale každý rezort si k splneniu tohto cieľa bude musieť nájsť vlastnú cestu. Počet ľudí pracujúcich vo verejnej správe je v súčasnosti približne 427 000. Keby sa 10% okresanie vzťahovalo len na personál verejnej správy pribudlo by nám v kolobehu nezamestnanosti navyše ďalších 42 700 nezamestnaných, čo by v súčasnej situácii kedy koronavírus spôsobil prepúšťanie a nezamestnaných je celkovo približne 181 000 ľudí spôsobilo neprehliadnuteľný problém. Rovnako však ako aj v iných odvetviach pracovných vzťahov sa vo verejnom sektore vyskytuje prezamestnanosť. Už v minulých obdobiach sa na Slovensku pokúšali vlády vyriešiť problém nepotrebných štátnych úradníkov napríklad vytvorili online podporu na komunikáciu s občanmi za vyše jednu miliardu eur z eurofondov. No problém nadbytku úradníkov je stále aktuálny. Vysoký počet úradníkov taktiež bráni zvyšovaniu platov pre kvalitných ľudí. Zamestnanosť vo verejnej správe v prepočte na 1000 ľudí na Slovensku predstavuje 40,9 zamest-

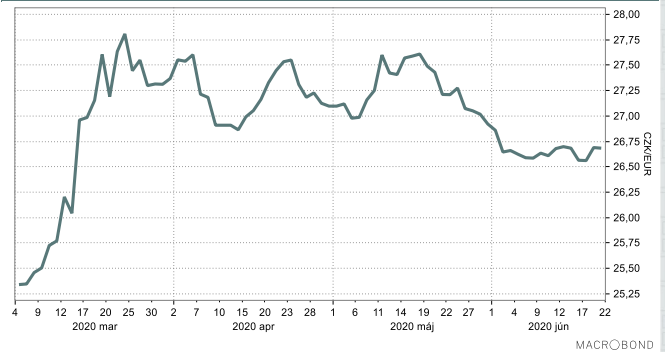
nanca verejnej správy, čo nás umiestňuje na tretie miesto v rámci EÚ a ako percento pracovnej sily to predstavuje 8%, čo nás umiestňuje na piate miesto. Nenapomôže tomu ani novovzniknuté Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie (MIRRI) SR, kde pravdepodobne vzniknú opäť nové pracovné miesta. Priemer pre EÚ je na úrovni 30,8 zamestnanca na 1000 ľudí a 6,4% pracovnej sily. Fínsku napríklad stačí na 1000 ľudí 20,2 zamestnancov verejnej správy, čo nie je ani polovica v porovnaní so Slovenskom. Ďalším problémom môže byť taktiež aj znižovanie investícií, ktoré vlády znižovali už aj v predošlých rokoch, takže ak by sa ich dotklo navyše aj spomínané 10% okresávanie efektívnosť investícií by sa ešte o to viac klesla. No finálna hodnota akú má dosiahnuť konsolidácia a okresanie rozpočtu ešte nie je do detailov známa a bude závisieť od dohody v koalícii. (pd)

AKTUÁLNÝ VÝVOJ NA TRHOCH

EUR/USD

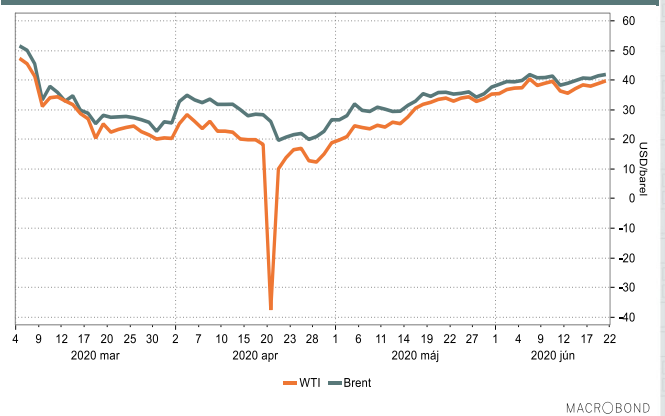
EUR/CZK

ZLATO

ROPA

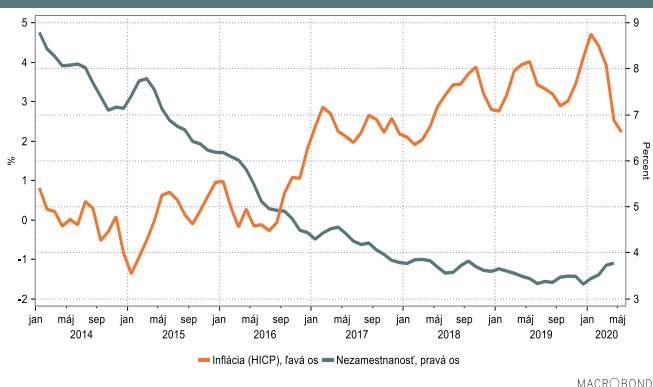
SLOVENSKO

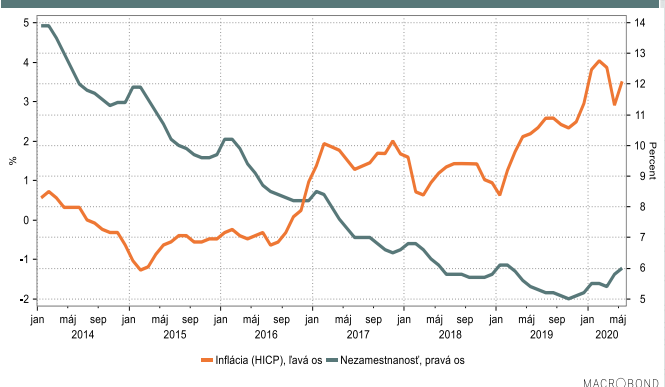
ČESKÁ REPUBLIKA

MAĎARSKO

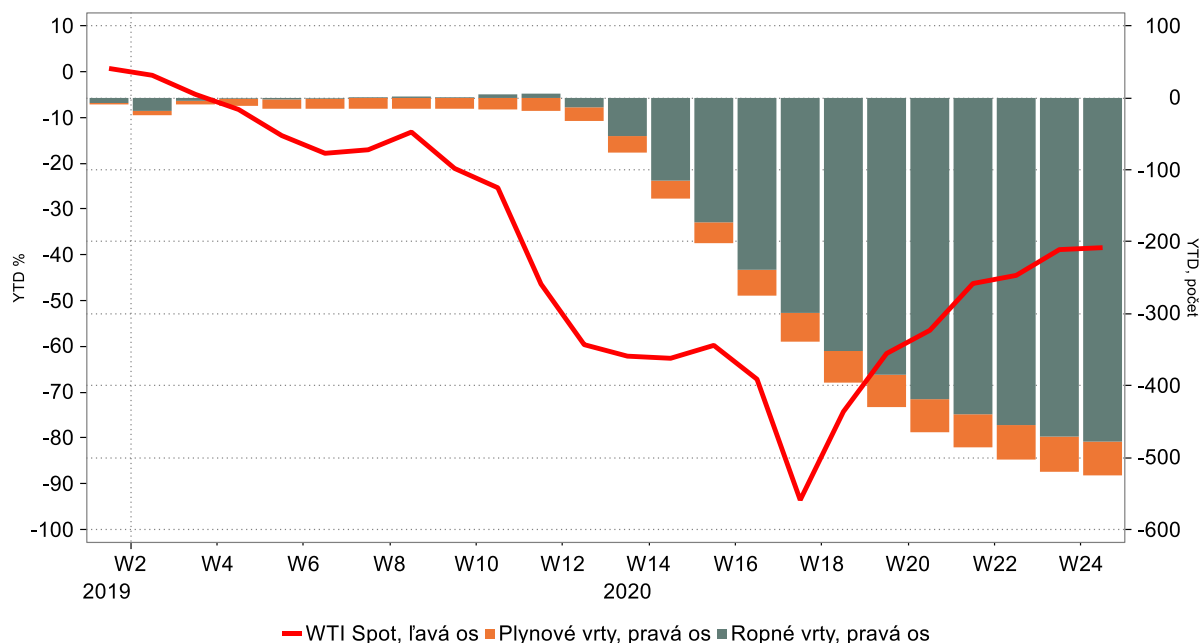

POLSKO

SPRÁVY Z FINANČNÝCH TRHOV

Vývoj ropných vrty a ceny WTI od začiatku roka (YTD)

MACROBOND

Tento dokument je publikovaný pre spoločnosti skupiny BENCONT, a môže byť reprodukováný a ďalej šírený len s jej písomným súhlasom. Informácie v tomto dokumente boli získané z externých zdrojov, ktoré boli spoločnosťou považované za spoľahlivé.

Senior analytici:

Jozef Prozbík

prozbik@bencont.sk

Nebesník Martin

nebesnik@bencont.sk

Bruchánik Rudolf

bruchanik@bencont.sk

Junior analytici:

Vražda Ján

Uhrin Ján

Marko Majerčák

Petra Ďurišková

Vajnorská 100/A

831 04 Bratislava

www.bencont.sk

BENCONT INVESTMENTS

BENCONT GROUP

BENCONT DEVELOPMENT